

Глава 01

Какво не е държавата?

Държавата почти навсякъде се смята за институция за социални услуги. Някои теоретици гледат на държавата като апотеоз на обществото; други я смятат за любезна, макар и често не-ефективна организация за постигане на социални цели; но почти всички я смятат за необходимо средство за постигане на целите на човечеството, средство, което трябва да се противопостави на „частния сектор“ и често печели в тази конкуренция на ресурси.

С възхода на демокрацията, отъждествяването на държавата с обществото се удвои, докато стана обичайно да се чуват изразени чувства, които нарушават практически всеки принцип на разума и здравия разум, като например „ние сме правителството“. Полезният сборен термин "ние" позволи да се хвърли идеологически камуфлаж върху реалността на политическия живот. Ако „ние сме правителството“, тогава всичко, което правителството прави на даден индивид, е не само справедливо и нетиранично, но и „доброволно“ от страна на съответния индивид.

Ако правителството е натрупало огромен публичен дълг, който трябва да бъде платен чрез облагане на една група в полза на друга, тази реалност на тежестта се замъглява, като се казва, че „ние го дължим на себе си“; ако правителството мобилизира човек или го хвърли в затвора за дисидентско мнение, тогава той „си го прави сам“ и следователно не се е случило нищо неблагоприятно. Съгласно това разсъждение всички евреи, убити от нацисткото правителство, не са били убити; вместо това те трябва да са се „самоубили“, тъй като те са били правителството (което е избрано демократично) и следователно всичко, което правителството им е направило, е било доброволно от тяхна страна. Човек не би сметнал за необходимо да се задълбочава тази точка и въпреки това преобладаващата част от хората поддържат тази заблуда в по-голяма или по-малка степен.

Следователно трябва да подчертаем, че "ние" не сме правителството; правителството не сме "ние". Правителството в никакъв точен смисъл не „представлява“ мнозинството от хората.¹ Но дори и да го направи, дори ако 70 процента от хората решат да убият останалите 30 процента, това пак ще бъде убийство и няма да е доброволно самоубийство от страна на избитото малцинство.²

Никаква органо нацистка метафора, никакво неуместно сравнение, че „всички сме част един от друг,“ не трябва да бъде позволено да замъгли този основен факт.

Тогава, ако държавата не сме „ние“, ако не е „човешкото семейство“, което се събира, за да решава общи проблеми, ако не е събрание на лежа или селски клуб, какво е това? Накратко, държавата е онази организация в обществото, която се опитва да поддържа монопол върху използването на сила и насилие в дадена териториална област; по-специално, това е единствената организация в обществото, която получава приходите си не чрез доброволен принос или плащане за извършени услуги, а чрез принуда.

Докато други лица или институции получават доходите си чрез производство на стоки и услуги и чрез мирна и доброволна продажба на тези стоки и услуги на други институции и граждани, държавата получава приходите си чрез използване на принуда; чрез използването и заплахата от затвора и байонета.³

След като е използвала сила и насилие, за да получи приходите си, държавата обикновено продължава да регулира и диктува другите действия на отделните си поданици. Човек би си помислил, че простото наблюдение на всички държави в историята и по света би било достатъчно доказателство за това твърдение; но миазмата на мита е лежала толкова дълго върху държавната дейност, че е необходимо уточнение.

1. В тази глава не можем да развием многото проблеми и заблуди на „демокрацията“. Достатъчно е да кажем тук, че истинският агент или „представител“ на дадено лице винаги се подчинява на заповедите на това лице, може да бъде уволнен по всяко време и не може да действа против интересите или желанията на своя принципал. Ясно е, че „представителят“ в една демокрация никога не може да изпълни подобни агентурни функции, единствените съзвучни с либертарианското общество.

2. Социалдемократите често отвързват, че демокрацията - изборът на управляващи от мнозинството логично предполага, че мнозинството трябва да остави определени свободи на малцинството, тъй като малцинството може един ден да стане мнозинство. Освен други недостатъци, този аргумент очевидно не е валиден, когато малцинството не може

да стане мнозинство, например, когато малцинството е от различна расова или етническа група от мнозинството.

3. Джоузеф А. Шумпетер, Капитализъм, социализъм и демокрация (Ню Йорк: Harper and Bros., 1942), стр. 198. Триенето или антагонизмът между частната и публичната сфера се засили от самото начало от факта, че . . . държавата живее от приходи, които се произвеждат в частната сфера за лични цели и трябваше да бъдат отклонени от тези цели с политическа сила. Теорията, която тълкува данъците по аналогия с клубните такси или с покупката на услугите, да речем, на лекар, само доказва колко далеч е тази част от социалните науки от научните навици на ума. Вижте също Murray N. Rothbard, "The Fallacy of the 'Public Sector,'" New Individualist Review (лято, 1961): 3ff.

Глава 02

Какво е държавата?

Човекът се ражда гол в света и има нужда да използва ума си, за да се научи как да вземе ресурсите, дадени му от природата, и да ги трансформира (например чрез инвестиране в „капитал“) във форми и форми и места, където ресурсите могат да бъдат използвани за задоволяване на неговите желания и подобряване на стандарта му на живот.

Единственият начин, по който човек може да направи това, е чрез използването на неговия ум и енергия за трансформиране на ресурсите („производство“) и за обмен на тези продукти за продукти, създадени от други. Човекът е открил, че чрез процеса на доброволна взаимна размяна производителността и следователно жизненият стандарт на всички участници в размяната могат да се повишат неимоверно.

Следователно единственият „естествен“ начин за оцеляване на човека и достигане на богатство е чрез използване на ума и енергията му за участие в процеса на производство и размяна. Той прави това, първо, като намира природни ресурси и след това като ги

трансформира (като „смесва своя труд“ с тях, както Лок се изразява), за да ги превърне в своя индивидуална собственост, и след това като разменя тази собственост за придобитата по подобен начин собственост от другите.

Социалният път, продиктуван от изискванията на човешката природа, следователно е пътят на „правата на собственост“ и „свободния пазар“ на дарение или размяна на такива права. Чрез този път хората са се научили как да избягват методите на „джунглата“ за борба за оскъдни ресурси, така че А да може да ги придобие само за сметка на Б и вместо това да умножи тези ресурси изключително много в мирно и хармонично производство и обмен.

Големият немски социолог Франц Опенхаймер посочва, че има два взаимно изключващи се начина за придобиване на богатство; единият, горният начин на производство и размяна, той нарече „икономически средства“. Другият начин е по-прост, тъй като не изисква производителност; това е начинът за отнемане на чужди стоки или услуги чрез използване на сила и насилие. Това е методът на едностранно отнемане, на кражба на чуждо имущество. Това е методът, който Опенхаймер нарича "политически средства" за богатство.

Трябва да е ясно, че мирното използване на разума и енергията в производството е „естественият“ път за човека: средството за неговото оцеляване и просперитет на тази земя. Трябва да бъде също толкова ясно, че принудителните, експлоататорски средства противоречат на естествения закон; те са паразитни, защото вместо да добавя към производството, те изваждат от него.

„Политическите средства“ изсмукват продукцията към паразитен и разрушителен индивид или група; и това източване не само изважда от броя на произвеждащите, но също така намалява стимула на производителя да произвежда отвъд собственото си препитание. В дългосрочен план крадецът унищожава собственото си препитание, като намалява или елиминира източника на собствените си доставки. Но не само това; дори в краткосрочен план хищникът действа противно на собствената си истинска природа на човек.

Сега сме в състояние да отговорим по-пълно на въпроса: какво е държавата? Държавата, по думите на Опенхаймер, е "организацията на политическите средства"; това е

систематизирането на хищническия процес върху дадена [територия](#).⁴ Защото престъпността в най-добрия случай е спорадична и несигурна; паразитизмът е ефимерен и принудителната, паразитна спасителна линия може да бъде прекъсната по всяко време от съпротивата на жертвите. Държавата осигурява законен, организиран, систематичен канал за грабителство на частната собственост; тя прави сигурна, сигурна и относително „мирна“ спасителната линия на паразитната [каста в обществото](#).⁵

Тъй като производството трябва винаги да предхожда хищничеството, свободният пазар е предшестваш държавата. Държавата никога не е била създавана чрез "обществен договор"; тя винаги се е раждала в завоевания и експлоатация. Класическата парадигма беше завоевателно племе, спиращо в своя почитан от времето метод на плякосване и убийство на завладяно племе, за да разбере, че времевият диапазон на грабежа би бил по-дълъг и по-сигурен, а ситуацията по-приятна, ако на завладяното племе беше позволено да живеят и произвеждат, като завоевателите се заселват сред тях като владетели, изискващи постоянен [годишен данък](#).⁶

Един метод за раждането на държава може да бъде илюстриран по следния начин: в хълмовете на южна "Руритания" бандитска група успява да получи физически контрол над територията и накрая вождът на бандитите се провъзгласява за „крал на суверенното и независимо правителство на Южна Руритания“; и ако той и хората му имат силата да поддържат това правило за известно време, ето и ето! нова държава се присъедини към „семейството на нациите“ и бившите бандитски лидери бяха трансформирани в законно благородство на кралството.

4.Франц Опенхаймер, Държавата (Ню Йорк: Vanguard Press, 1926) стр. 24-27: Има две фундаментално противоположни средства, чрез които човекът, нуждаещ се от препитание, е подтикнат да получи необходимите средства за задоволяване на желанията си. Това са работа и грабеж, собствен труд и насилствено присвояване на чужд труд. . . . Предлагам в следващата дискусия собственият труд и еквивалентната размяна на собствения труд за труда на другите да се наричат „икономически средства“ за задоволяване на нуждите, докато невъзмездното присвояване на труда на другите ще се нарича „политически означава“. . . . Държавата е организация на политическите средства. Следователно никоя държава не може да възникне, докато икономическите средства не създадат определен брой обекти за задоволяване на нуждите, които обекти могат да бъдат отнети или присвоени чрез войнствен грабеж.

5. Албърт Джей Нок написа ярко, че държавата претендира и упражнява монопола върху престъпността... . Тя забранява частните убийства, но сама организира убийства в колосален мащаб. Той наказва частната кражба, но самият той поставя безскрупулни ръце върху всичко, което поиска, независимо дали е собственост на гражданин или чужденец. Nock, *On Doing the Right Thing, and Other Essays* (New York: Harper and Bros., 1929), p. 143; цитирано в Джак Шварцман, „Албърт Джей Нок – излишен човек,“ *Вяра и свобода* (декември 1953 г.): 11.

6. Опенхаймер, *Държавата*, стр. 15: Какво тогава е държавата като социологическо понятие? Държавата, изцяло в своя генезис... е социална институция, наложена от победоносна група хора на победена група, с единствената цел да регулира господството на победилата група хора над победена група и да се защити срещу бунт отвътре и атаки отвън. Телеологично това господство нямаше друга цел освен икономическата експлоатация на победените от победителите. А де Жувенел е написал: „Държавата по същество е резултат от успехите, постигнати от банда разбойници, които се наслаждат върху малки, отделни общества.“ Бертран де Жувенел, *За властта* (Ню Йорк: Viking Press, 1949), стр. 100-01.

Глава 03

Как държавата се самосъхранява

Веднъж създадена държава, проблемът на управляващата група или „каста“ е как да поддържа управлението си.⁷ Докато силата е техният начин на действие, техният основен и дългосрочен проблем е идеологически. Защото, за да продължи да управлява, всяко правителство (не просто "демократично" правителство) трябва да има подкрепата на мнозинството от своите поданици. Тази подкрепа, трябва да се отбележи, не е необходимо да бъде активен ентузиазъм; може и да е пасивно примирение, сякаш към неизбежен закон на природата.

Но трябва да има подкрепа в смисъл на приемане от някакъв вид; в противен случай малцинството държавни управници в крайна сметка ще бъде отхвърлено от активната съпротива на мнозинството от обществото. Тъй като хищничеството трябва да се подкрепя от излишъка от производство, неизбежно е вярно, че класата, съставляваща държавата - бюрокрацията на пълен работен ден (и благородството) - трябва да бъде доста малко малцинство в страната, въпреки че може, разбира се, купуват съюзници сред важни групи от населението. Следователно основната задача на управляващите винаги е да осигурят активния или примирен прием от мнозинството от гражданите⁸⁹

Разбира се, един от методите за осигуряване на подкрепа е чрез създаването на лични икономически интереси. Следователно кралят сам не може да управлява; той трябва да има значителна група от последователи, които се радват на предпоставките за управление, например членовете на държавния апарат, като щатната бюрокрация или установеното благородство.¹⁰ Но това все още осигурява само малцинство от нетърпеливи поддръжници и дори основното закупуване на подкрепа чрез субсидии и други предоставяния на привилегии все още не получава съгласието на мнозинството.

За това съществено приемане мнозинството трябва да бъде убедено чрез идеология, че тяхното правителство е добро, мъдро и най-малкото неизбежно и със сигурност по-добро от други възможни алтернативи. Популяризирането на тази идеология сред хората е жизненоважна социална задача на „интелектуалците“. Тъй като масите от хора не създават свои собствени идеи или дори обмислят тези идеи независимо; те следват пасивно идеите, възприети и разпространени от тялото на интелектуалците. Следователно интелектуалците са "форматорите на общественото мнение". И тъй като държавата най-отчаяно се нуждае именно от формиране на мнение, става ясна основата за вековния съюз между държавата и интелектуалците.

Очевидно е, че държавата има нужда от интелектуалци; не е толкова очевидно защо интелектуалците се нуждаят от държавата. Казано просто, можем да заявим, че препитанието на интелектуалеца на свободния пазар никога не е твърде сигурно; тъй като интелектуалецът трябва да зависи от ценностите и изборите на масите от своите близки и е точно характерно за масите, че те обикновено не се интересуват от интелектуални въпроси. Държавата, от друга страна, е готова да предложи на интелектуалците сигурно и постоянно място в държавния апарат; и по този начин сигурен доход и богатство от престиж. Защото интелектуалците ще бъдат щедро възнаградени за важната функция, която изпълняват за държавните управници, от която група сега стават част.¹¹

Съюзът между държавата и интелектуалците беше символизиран в нетърпеливото желание на професорите от Берлинския университет през деветнадесети век, за да формира "интелектуалната лична охрана на Дома на Хохенцолерн". В днешно време нека отбележим разкриващия коментар на виден учен марксист относно критичното изследване на професор Витфогел за древния ориенталски деспотизъм: „Цивилизацията, която професор Витфогел атакува толкова яростно, беше тази, която можеше да направи от поети и учени длъжностни лица.“¹² От безброй примери, можем да цитираме скорошното развитие на „науката“ за стратегията, в услуга на главната ръка на правителството, упражняваща насилие, армията.¹³ Почитаема институция, освен това, е

официалният или „придворен“ историк, посветен на предаване на възгледите на владетелите за техните собствени действия и действията на техните предшественици.¹⁴

Много и разнообразни са били аргументите, чрез които държавата и нейните интелектуалци са склонявали своите поданици да подкрепят тяхното управление. По принцип аргументите могат да бъдат обобщени по следния начин: (а) държавните управници са велики и мъдри хора (те „управляват по божествено право“, те са „аристокрацията“ на хората, те са „научните експерти“), много по-велики и по-мъдри от добрите, но доста прости поданици, и (б) управлението доколкото правителството е неизбежно, абсолютно необходимо и много по-добро от неописуемите злини, които биха последвали след неговото падане. Съюзът на църквата и държавата беше един от най-старите и най-успешните от тези идеологически механизми. Владетелят или е бил помазан от Бог, или, в случай на абсолютно управление на много ориенталски деспотии, самият той е бил Бог; следователно всяка съпротива срещу неговото управление би била богохулство. Свещеническото изкуство на щатите изпълняваше основната интелектуална функция за получаване на народна подкрепа и дори поклонение на владетелите.¹⁵

Друго успешно средство беше да се внуши страх от всякакви алтернативни системи на управление или неуправление. Твърди се, че настоящите управници предоставят на гражданите основна услуга, за която те трябва да бъдат най-благодарни: защита срещу спорадични престъпници и мародери. Защото държавата, за да запази собствения си монопол върху хищничеството, наистина се погрижи частната и несистемна престъпност да бъде сведена до минимум; държавата винаги е била ревнива към собствения си резерват. Особено през последните векове държавата успя да внуши страх на другите държавни управници. Тъй като сушата на земното кълбо е разделена между определени държави, една от основните доктрини на държавата е да се идентифицира с територията, която управлява. Тъй като повечето хора са склонни да обичат родината си, отъждествяването на тази земя и нейния народ с държавата беше средство естественият патриотизъм да работи в полза на държавата. Ако „Руритания“ е била атакувана от „Валдавия“, първата задача на държавата и нейните интелектуалци е била да убедят народа на Руритания, че атаката наистина е била срещу тях, а не просто срещу управляващата каста. По този начин войната между владетели се превръща във война между народите, като всеки народ идва в защита на своите владетели с погрешното убеждение, че владетелите ги защитават. Това устройство на „национализъм“ е било успешно само в западната цивилизация през последните векове; не беше много отдавна, когато масата от поданици смяташе войните за неуместни битки между различни групи благородници.

Многобройни и фини са идеологическите оръжия, които държавата е използвала през вековете. Едно отлично оръжие е традицията. Колкото по-дълго управлението на една държава е успяло да се запази, толкова по-мощно е това оръжие; тъй като тогава династията Х или държавата У има привидната тежест на вековна традиция зад себе си.¹⁶ Поклонението на предците, тогава, се превръща в не твърде фино средство за поклонение на древните владетели. Най-голямата опасност за държавата е независимата интелектуална критика; няма по-добър начин да се задуши тази критика от това да се атакува всеки изолиран глас, всеки, който предизвиква нови съмнения, като светски нарушител на мъдростта на своите предци.

Друга мощна идеологическа сила е да се обезценява индивидът и да се възхвалява общността на обществото. Тъй като всяко дадено правило предполага приемане от мнозинството, всяка идеологическа опасност за това правило може да започне само от един или няколко независимо мислещи индивида. Новата идея, още по-малко новата критична идея, трябва да започне като мнение на малко малцинство; следователно държавата трябва да пресече гледната точка в зародиш, като осмива всяка гледна точка, която противоречи на мнението на масата. „Слушайте само братята си“ или „приспособете се към обществото“ по този начин се превръщат в идеологически оръжия за смазване на индивидуалното несъгласие.¹⁷ Чрез такива мерки масите никога няма да научат за несъществуването на дрехите на техния император.¹⁸

Също така е важно държавата да направи управлението му изглежда неизбежно; дори и управлението му да не се харесва, тогава ще бъде посрещнато с пасивно примирение, както става свидетел на познатото свързване на „смърт и данъци“. Един от методите е да се предизвика историографски детерминизъм, за разлика от индивидуалната свобода на волята. Ако Династията Х ни управлява, това е така, защото Неумолимите закони на историята (или Божествената воля, или Абсолютът, или Материалните производителни сили) са постановили така и нищо, което някой хилав индивид може да направи, не може да промени този неизбежен указ. Също така е важно държавата да възпитава у своите поданици отвращение към всяка "конспиративна теория на историята"; тъй като търсене на "конспирации" означава търсене на мотиви и приписване на отговорност за исторически злодеяния. Ако обаче някаква тирания, наложена от държавата, или продажността, или агресивната война, е била причинена не от държавните управници, а от мистериозни и тайнствени „социални сили“, или от несъвършеното състояние на света, или, ако по някакъв начин, всички бяха отговорни ("Всички сме убийци", гласи един лозунг), тогава няма смисъл хората да се възмущават или да се надигат срещу подобни злодеяния. Освен това, атаката срещу „теориите на конспирацията“ означава, че поданиците ще станат по-лековерни, вярвайки в причините за „общото благосъстояние“, които винаги се излагат от държавата за участие в нейните деспотични действия. „Теория на конспирацията“ може да разстрои системата, като накара обществото да се съмнява в идеологическата пропаганда на държавата.

Друг изпитан и верен метод за подчиняване на поданиците на волята на държавата е предизвикването на вина. Всяко увеличаване на личното благосъстояние може да бъде атакувано като „безсъзнателна алчност“, „материализъм“ или „прекомерно богатство“, правенето на печалба може да бъде атакувано като „експлоатация“ и „лихварство“, взаимноизгодната размяна заклеена като „егоизъм“, и по някакъв начин с винаги направеното заключение, че повече ресурси трябва да бъдат източени от частния към „публичния сектор“. Предизвиканото чувство за вина прави обществото по-готово да направи точно това. Защото докато отделните хора са склонни да се отдадат на „егоистична алчност“, неуспехът на държавните управници да участват в пазарна размяна трябва да означава тяхната преданост към по-висши и по-благородни каузи? паразитното хищничество е очевидно морално и естетически възвишено в сравнение с мирната и продуктивна работа.

В сегашната по-светска епоха божественото право на държавата е допълнено от призоваването на нов бог, Науката. Държавното управление сега се провъзгласява за свръхнаучно, като съставляващо планиране от експерти. Но докато „разумът“ се използва повече, отколкото в предишните векове, това не е истинският разум на индивида и неговото упражняване на свободна воля; тя все още е колективистка и детерминистка, все още предполага холистични агрегати и принудително манипулиране на пасивни поданици от техните управници.

Увеличаващото се използване на научен жаргон позволи на държавните интелектуалци да изтъкат мракобесна апология на държавното управление, което би посрещнало само присмех от населението на по-простата епоха. Един крадец, който оправдава кражбата си, като казва, че наистина е помогнал на жертвите си, като харчат и дават тласък на търговията на дребно, ще намери малко новопокръстени; но когато тази теория е облечена в кейнсиански уравнения и впечатляващи препратки към „мултиплициращия ефект“, тя за съжаление носи повече убеждения. И така атаката срещу здравия разум продължава, като всяка епоха изпълнява задачата по свой начин.

По този начин, тъй като идеологическата подкрепа е жизненоважна за държавата, тя трябва непрестанно да се опитва да впечатли обществото със своята „легитимност“, за да разграничи дейността си от тази на обикновените разбойници. Непрестанната решителност на неговите атаки срещу здравия разум не е случайна, тъй като Менкен живо поддържа:

Средният човек, каквито и да са грешките му в противен случай, най-малкото вижда ясно, че правителството е нещо, което лежи извън него и извън общността на неговите събратя, че то е отделна, независима и враждебна сила, само отчасти под негов контрол и способна да му причини голяма вреда. Без значение ли е фактът, че ограбването на правителството навсякъде се смята за престъпление с по-малък мащаб от ограбването на индивид или дори на корпорация? . . . Вярвам, че зад всичко това се крие дълбоко усещане за фундаменталния антагонизъм между правителството и хората, които управлява.

То се възприема не като комитет от граждани, избрани да извършват общинския бизнес на цялото население, а като отделна и автономна корпорация, посветена главно на експлоатацията на населението в полза на собствените си членове. . . . Когато частен гражданин е ограбен, достоен човек е лишен от плодовете на своята трудолюбие и пестеливост; когато правителството бъде ограбено, най-лошото, което се случва, е, че управляващите мошеници и безделници имат по-малко пари за харчене, отколкото са имали преди. Идеята, че те са спечелили тези пари, никога не е била приемана; за повечето разумни хора би изглеждало абсурдно.¹⁹

7. На решаващото разграничение между „каста“, група с привилегии или тежести, принудително предоставени или наложени от държавата, и марксистката концепция за „класа“ в обществото, виж Ludwig von Mises, *Theory and History* (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1957 г.), стр. 112ff.

8. Такова приемане, разбира се, не означава, че държавното управление е станало „доброволно“; тъй като дори подкрепата на мнозинството да е активна и нетърпелива, тази подкрепа не е единодушна от всеки индивид.

9. Това, че всяко правителство, без значение колко е „диктаторско“ спрямо индивидите, трябва да си осигури такава подкрепа, беше демонстрирано от такива проникателни политически теоретици като Етиен дьо ла Боети, Дейвид Хюм и Лудвиг фон Мизес. Така вж. Дейвид Хюм, „От първите принципи на управлението“, в Есета, литературни, морални и политически (Лондон: Уорд, Лок и Тейлър, nd), стр. 23; Etienne de la Boétie, *Anti-Dictator* (Ню Йорк: Columbia University Press, 1942), стр. 8-9; Лудвиг фон Мизес, *Човешко действие* (Auburn, Ala.: Mises Institute, 1998), стр. 188ff. За повече относно приноса към анализа на

държавата от la Boétie, вижте Oscar Jaszi и John D. Lewis, *Against the Tyrant* (Glencoe, Ill.: The Free Press, 1957), стр. 55-57.

10. La Boétie, *Антидиктатор*, стр. 43-44. Всеки път, когато един владетел прави себе си диктатор. . . всички онези, които са покварени от изгаряща амбиция или необикновена алчност, те се събират около него и го подкрепят, за да имат дял в плячката и да се превърнат в дребни вождове при големия тиранин.

11. Това в никакъв случай не означава, че всички интелектуалци се съюзяват с държавата. За аспектите на съюза между интелектуалци и държава вж. Бертран дьо Жувенел, „Отношението на интелектуалците към пазарното общество“, *Бухалът* (януари 1951 г.): 19-27; idem, „The Treatment of Capitalism by Continental Intellectuals,“ в FA Hayek, ed., *Capitalism and the Historians* (Чикаго: University of Chicago Press, 1954), стр. 93-123; препечатано в George B. de Huszar, *The Intellectuals* (Glencoe, Ill.: The Free Press, 1960), стр. 385-99; и Шумпетер, *Империализъм и социални класи* (Ню Йорк: Meridian Books, 1975), стр. 143-55.

12. Джоузеф Нийдъм, „Преглед на Карл А. Витфогел, *Ориенталски деспотизъм*,“ *Наука и общество* (1958): 65. Нийдъм също пише, че „последователните [китайски] императори са били обслужвани през всички епохи от голяма група от дълбоко хуманни и незаинтересовани учени“, стр. 61. Витфогел отбелязва конфуцианската доктрина, че славата на управляващата класа се крепи на нейните джентълмени учени-бюрократи чиновници, предназначени да бъдат професионални владетели, диктуващи на масата от населението. Karl A. Wittfogel, *Oriental Despotism* (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1957), стр. 320-21 и passim. За отношение, противоположно на това на Needham, вж. Джон Лукач, „Интелектуална класа или интелектуална професия?“ в de Huszar, *The Intellectuals*, стр. 521-22.

13. Jeanne Ribs, „The War Plotters,“ *Liberation* (август, 1961): 13. „[s]tratezs настояват, че тяхната професия заслужава „достойнството на академичния двойник на военната професия.“ Вижте също Marcus Raskin, „The Megadeath Intellectuals,“ *New York Review of Books* (14 ноември 1963 г.): 6-7.

14. Така историкът Кониърс Рийд в своето президентско обръщение се застъпи за потискането на историческите факти в услуга на „демократичните“ и национални ценности. Рийд прокламира, че „тоталната война, независимо дали е гореща или студена,

включва всички и призовава всеки да изиграе своята роля. Историкът не е по-свободен от това задължение от физика“. Прочетете „Социалните отговорности на историка“, *American Historical Review* (1951): 283ff. За критика на Рийд и други аспекти на съдебната история вижте Хауърд К. Бийл, „Професионалният историк: Неговата теория и практика“, *The Pacific Historical Review* (август, 1953 г.): 227-55. Също вж. Herbert Butterfield, „Official History: Its Pitfalls and Criteria“, *History and Human Relations* (New York: Macmillan, 1952), стр. 182-224; и Хари Елмър Барнс, *Придворните историци срещу ревизионизма* (nd), стр. 2ff.

15. Вж. Витфогел, *Ориенталски деспотизъм*, стр. 87-100. Относно контрастиращите роли на религията спрямо държавата в древен Китай и Япония, вижте Norman Jacobs, *The Origin of Modern Capitalism and Eastern Asia* (Hong Kong: Hong Kong University Press, 1958), стр. 161-94.

16. Де Жувенел, *За властта*, стр. 22: Основната причина за подчинението е, че то се е превърнало в навик на вида... . Силата за нас е природен факт. От най-ранните дни на записаната история то винаги е управлявало човешките съдби... властите, управлявали [общества] в предишни времена, не са изчезнали, без да завещаят на наследниците си своята привилегия, нито без да оставят в съзнанието на хората отпечатьци, които са кумулативни по своя ефект . Последователността на правителства, които в течение на векове управляват едно и също общество, може да се разглежда като едно основно правителство, което поема непрекъснато нарастване.

17. За такива употреби на религията на Китай вижте Norman Jacobs, *passim*.

18. H. L. Mencken, *A Mencken Chrestomathy* (Ню Йорк: Knopf, 1949), p. 145: Всичко, което [правителството] може да види в една оригинална идея, е потенциална промяна и следователно нахлуване в неговите прерогативи. Най-опасният човек за всяко правителство е човекът, който е в състояние да обмисли нещата сам, без да се съобразява с преобладаващите суеверия и табу. Почти неизбежно той стига до заключението, че правителството, под което живее, е нечестно, безумно и непоносимо и затова, ако е романтичен, той се опитва да го промени. И дори ако той лично не е романтичен, той е много склонен да разпространява недоволство сред тези, които са.

19. Пак там, стр. 146-47.

Глава 04

Как държавата излиза от границите си?

Както Бертран дьо Жувенел мъдро отбеляза, през вековете хората са формирали концепции, предназначени да контролират и ограничават упражняването на държавно управление; и една след друга държавата, използвайки своите интелектуални съюзници, успя да трансформира тези концепции в интелектуални гумени печати на легитимност и добродетел, които да прикрепи към своите постановления и действия. Първоначално в Западна Европа концепцията за божествен суверенитет приемаше, че кралете могат да управляват само според божествения закон; кралете превърнаха концепцията в гумен печат на божествено одобрение за всяко от действията на кралете. Концепцията за парламентарна демокрация започва като популярна проверка срещу абсолютното монархическо управление и завършва с това, че парламентът е основната част от държавата и всяко негово действие беше напълно суверенно. Както дьо Жувенел заключава:

Много автори на теории за суверенитета са разработили такава. . . ограничителни устройства. Но в крайна сметка всяка една подобна теория рано или късно е изгубила първоначалната си цел и е започнала да действа просто като трамплин към Властта, чрез предоставяне на мощната помощ на невидим суверен, с когото след време може успешно да се идентифицира.²⁰

По подобен начин с по-специфични доктрини: „естествените права“ на индивида, заложили в Джон Лок и Закона за правата, се превърнаха в статистко „право на работа“; а утилитаризмът се превърна от аргументи за свобода на словото в аргументи срещу съпротивата срещу намесата на държавата в свободите и т.н.

Със сигурност най-амбициозният опит да се наложат ограничения на държавата беше Списъкът за правата и други ограничителни части от американската конституция, в които записани ограничения на правителството се превърнаха в основен закон, който трябва да се тълкува от съдебна система, за която се предполага, че е независима от другите клонове на правителството. Всички американци са запознати с процеса, чрез който конструкцията на ограниченията на правителството в Конституцията беше неумолимо разширена през последния век.

Но малцина са били толкова запалени като професор Чарлз Блек, за да видят, че държавата в процеса до голяма степен е трансформирала самия съдебен контрол от ограничаващо средство в още един инструмент за осигуряване на идеологическа легитимност на действията на правителството. Защото, ако съдебният указ за „противоконституционен“ е мощна проверка на властта на правителството, имплицитна или изрична присъда за „конституционен“ е мощно оръжие за насърчаване на общественото приемане на все по-голяма власт на правителството.

Професор Блек започва своя анализ, като изтъква решаващата необходимост от „легитимност“, за да може всяко правителство да издържи, като тази легитимация означава основно приемане на правителството и неговите действия от мнозинството.²¹ Приемането на легитимността се превръща в особен проблем в страна като Съединените щати, където „съществени ограничения са вградени в теорията, на която се основава правителството“. Това, което е необходимо, добавя Блек, е средство, чрез което правителството да може да увери обществеността, че нарастващите му правомощия са наистина „конституционни“. И това, заключава той, е основната историческа функция на съдебния контрол.

Но нека Блек илюстрира проблема:

най-големият риск [за правителството] е този от недоволство и чувство на възмущение, широко разпространено сред населението, и загуба на морален авторитет от правителството като такова, колкото и дълго да може да бъде поддържано със сила или инерция или липса на привлекателна и незабавно достъпна алтернатива. Почти всеки, живеещ под управление на правителство с ограничени правомощия, рано или късно трябва да бъде подложен на някакво правителствено действие, което според лично мнение той счита за извън властта на правителството или категорично забранено за правителството. Човек е призован да служи, въпреки че не намира нищо в Конституцията за наборна служба. . . . На фермера се казва колко пшеница може да отгледа; той вярва и открива, че някои уважавани адвокати вярват заедно с него, че правителството няма повече право да му казва колко жито може да отгледа, отколкото трябва да казва на дъщеря му за кого може да се омъжи. Човек отива във федералния затвор, за да каже каквото си иска, и крачи из килията си, като рецитира. . . „Конгресът няма да приема закони, ограничаващи свободата на словото.“ . . . На един бизнесмен се казва какво може и какво трябва да поиска за мътеница.

Опасността е достатъчно реална, че всеки един от тези хора (а кой не е сред тях?) ще сблъска концепцията за правителствено ограничение с реалността (както я вижда) на грубото превишаване на действителните граници и ще направи очевидното заключение като на статута на неговото правителство по отношение на легитимността.²²

Тази опасност е предотвратена чрез предлагането от държавата на доктрината, че една агенция трябва да има окончателното решение относно конституционността и че тази агенция, в крайна сметка, трябва да бъде част от федералното правителство.²³ Защото докато привидната независимост на федералната съдебна система е изиграла жизненоважна роля за превръщането на нейните действия във виртуално Светото писание за по-голямата част от хората, също така и винаги е вярно, че съдебната система е неразделна част от правителствения апарат и се назначава от изпълнителна и законодателна власт. Блек признава, че това означава, че държавата се е поставила като съдия в собствената си кауза, като по този начин нарушава основен правен принцип за стремеж към справедливи решения. Той грубо отрича възможността за каквато и да е алтернатива.²⁴

Блек добавя:

Проблемът тогава е да се измислят такива правителствени средства за вземане на решения, които [да се надяваме] да намалят до поносим минимум интензивността на възражението, че правителството е съдник по собствената си кауза. След като сте направили това, можете само да се надявате, че това възражение, макар и теоретично все още приемливо [курсивът мой], на практика ще загуби достатъчно от силата си, за да може легитимната работа на решаващата институция да спечели приемане.²⁵

В последния анализ Блек намира достигането на справедливост и легитимност от държавното вечно съдене на собствената ѝ кауза като „нещо като чудо“.²⁶

Прилагайки тезата си към известния конфликт между Върховния съд и Новата сделка, професор Блек остро укорява своите колеги, подкрепящи Новата сделка, за тяхната недалновидност в изобличаването на съдебната обструкция:

стандартната версия на историята за Новата сделка и Съда, макар и точна по своя начин, измества акцента. . . . Концентрира се върху трудностите; почти забравя как се е развила цялата работа. Резултатът от въпроса беше [и това е, което искам да подчертая], че след около двадесет и четири месеца неуспех . . . Върховният съд, без нито една промяна в закона за неговия състав или, всъщност, в действителния си състав, постави утвърдителния печат на легитимността върху Новата сделка и върху цялата нова концепция за управление в Америка.^{27*}

*-Новата Сделка е серия от програми въведени от Ф.Д.Росвелт с които федералното правителство се увеличава и неговото влияние върху икономиката също се увеличава.

По този начин , Върховният съд успя да цензурира голяма част от американците, които имаха сериозни конституционни възражения срещу Новата Сделка:

Разбира се, не всички бяха доволни. Принц Чарли на конституционно заповяданото *laissez faire* все още вълнува сърцата на малцина привърженици в планините на холеричната нереалност. Но вече няма никакво значително или опасно обществено съмнение по отношение на конституционната власт на Конгреса да се занимава с националната икономика...

Американските граждани нямаха други средства, освен Върховния съд, за да ограничат легитимността на Новата Сделка.²⁸

Както Блек признава, един основен политически теоретик, който признава - и до голяма степен предварително - явната вратичка в конституционното ограничение на правителството за поставяне на крайното тълкуване властта във Върховния съд беше Джон К. Калхун. Калхун не се задоволява с „чудото“, а вместо това пристъпва към задълбочен анализ на конституционния проблем. В своето изследване Калхун демонстрира присъщата тенденция на държавата да прекрачва границите на такава конституция:

Писаната конституция със сигурност има много и значителни предимства, но е голяма грешка да се предполага, че простото вмъкване на разпоредби за ограничаване властта на правителството, без да се инвестира в тези, за чиято защита са включени в конституцията със средства за налагане на тяхното спазване [курсив мой], ще бъде достатъчно, за да попречи на основната и доминираща партия да злоупотребява с правомощията си. Като партия която управлява правителството, от същата конституция която задължава правителството да защитава обществото те ще предпочетат тази част която затвърждава властта гарантирана от конституцията и ще са срещу рестрикциите които лимитират властта.

По-малката или по-слабата партия, напротив, би поела в обратната посока и би ги разглеждала [ограниченията] като съществени за тяхната защита срещу доминиращата страна. . . . Но когато няма средства, чрез които те биха могли да принудят голямата партия да спазва ограниченията, единственото средство, което им остава, ще бъде стриктното изграждане на конституцията. . . . На това основната партия би се противопоставила на либерална конструкция. . . . Би било строителство срещу строителство – едното да сключва договори, а другото да разширява правомощията на правителството до краен предел.

Но каква възможна полза би могла да има строга структура на второстепенната партия срещу либералната структура на голямата, когато едната би имала цялата власт на правителството да осъществи властта си, а другата да бъде лишена от всички средства за налагане на своите виждания? В толкова неравностойно състезание резултатът би бил ясен. Партията, подкрепяща ограниченията, ще бъде победена. . . . Краят на надпреварата ще бъде подриването на конституцията. . . . ограниченията в крайна сметка ще бъдат отменени и правителството ще бъде превърнато в едно с неограничени правомощия.²⁹

Един от малкото политолози, които оценяват анализа на Калхун на конституцията, е професор Дж. Алън Смит. Смит отбеляза, че Конституцията е създадена с проверки и баланси, за да ограничи всяка една правителствена власт и въпреки това след това е разработила Върховен съд с монопола на крайната власт за тълкуване. Ако федералното правителство беше създадено, за да контролира нахлуванията в личната свобода от отделните щати, кой трябва да контролира федералната власт? Смит поддържа, че

имплицитно в идеята за контрол и баланс на конституцията е съпътстващият възглед, че на нито един клон на правителството не може да е признан в крайната власт с тълкуване: „Хората приемаха, че на новото правителство не може да бъде позволено да определя границите на собствената си власт, тъй като това би го направило него, а не Конституцията, върховен закон ³⁰.

Решението предложено от Калхун (и подкрепено от писатели като Смит) е разбира се известната доктрина на "едновременното мнозинство". Ако някакво съществено малцинство в страната, по-специално някое щатско правителство, вярва, че федералното правителство превишава правомощията си и посяга на това малцинство(щатското правителство), малцинството би имало правото да наложи вето на това упражняване на власт като противоконституционно. Приложена към държавните правителства, тази теория предполага правото на „анулиране“ на федерален закон или решение в рамките на юрисдикцията на дадена държава.

На теория произтичащата от това конституционна система ще гарантира, че федералното правителство ще контролира всяка щатска инвазия на индивидуалните права, докато щатите ще контролират прекомерната федерална власт над индивида. И въпреки това, докато ограниченията несъмнено биха били по-ефективни от сегашните, има много трудности и проблеми в решението на Калхун. Ако наистина подчинен интерес трябва с право да има вето върху въпроси, които го засягат, тогава защо да спрем с щатските? Защо не поставим право на вето в окръзи, градове, райони?

Освен това интересите не са само секторни, те са и професионални, социални и т.н. Какво ще кажете за пекари или таксиметрови шофьори или всяка друга професия? Не трябва ли да им се позволи право на вето върху собствения им живот? Това ни води до важния момент, че теорията за анулирането ограничава своите проверки до самите правителствени агенции. Нека не забравяме, че федералните и щатските правителства и съответните им клонове все още са щати, все още се ръководят от собствените си държавни интереси, а не от интересите на частните граждани.

Какво ще попречи на системата на Калхун да работи в обратна посока, ако щатските власти започнат да тероризират гражданите си и налагат вето на федералното правителство, когато се опитва да се намеси, за да спре тази тирания на щатските власти? Или щатите да се примиряват с федералната тирания? Какво ще попречи на федералните и щатските правителства да сформират взаимно изгодни съюзи за съвместна експлоатация на гражданите си? И дори ако частните професионални групировки трябваше да получат някаква форма на „функционално“ представителство в правителството, какво ще им попречи да използват държавата, за да получат субсидии и други специални привилегии за себе си или да наложат задължителни картели на собствените си членове?

Накратко, Калхун не прокарва своята новаторска теория за противопоставянето на щата и федералните достатъчно далеч: той не я прокарва до самия индивид. Ако индивидът, в края на краищата, е този, чиито права трябва да бъдат защитени, тогава една последователна теория за съгласието би предполагала право на вето от всеки индивид; тоест някаква форма на „принцип на единодушие“. Когато Калхун написа, че би трябвало да е „невъзможно да се постави или задържи [правителството] в действие без едновременното съгласие на всички“, той може би несъзнателно намеква точно такова заключение.³¹

Но подобни спекулации започват да ни отвеждат от нашата тема, тъй като надолу по този път лежат политически системи, които изобщо не биха могли да бъдат наречени „държави“.³² От една страна, точно както правото на анулиране за един щат логически предполага неговото право на отделяне, така и правото на индивидуално анулиране би предполагат правото на всеки индивид да се „отцепи“ от държавата, под която живее.³³

По този начин държавата неизменно показва удивителен талант за разширяване на правомощията си отвъд всякакви ограничения, които могат да й бъдат наложени. Тъй като държавата по необходимост живее чрез принудителна конфискация на частния капитал и тъй като нейната експанзия непременно включва все по-големи посегателства върху частни лица и частни предприятия, ние трябва да твърдим, че държавата е дълбоко и по своята същност антикапиталистическа.

В известен смисъл нашата позиция е обратната на марксистката сентенция, че държавата е "изпълнителният комитет" на управляващата класа в днешно време, за която се предполага, че са капиталистите. Вместо това държавата – организацията на политическите средства – съставлява и е източникът на „управляващата класа“ (по-скоро управляващата каста) и е в постоянна опозиция на истински частния капитал. Следователно можем да кажем заедно с Дьо Жувенел:

Само онези, които не знаят нищо друго освен своето собствено, които са напълно в неведение относно начина, по който се е държала Властта през хилядите години, биха взели предвид тези действия [национализация, данък върху доходите, и т.н.] като плод на определен набор от доктрини. Те всъщност са нормалните прояви на Силата и изобщо не се различават по своето естество от конфискацията на манастирите от Хенри VIII.

Действа същият принцип; гладът за власт, жаждата за ресурси; и във всички тези операции присъстват същите характеристики, включително бързото издигане на тези които разделят плячката. Независимо дали е социалистическа или не, Властта винаги трябва да е във война с капиталистическите сили и да ограбва капиталистите от тяхното натрупано богатство; като прави това, тя се подчинява на закона на своята природа.³⁴

20. Де Жувенел, За силата, стр. 27ff.

21. Чарлз Л. Блек. Jr., The People and the Court (Ню Йорк: Macmillan, 1960), стр. 35ff.

22. Пак там, стр. 42-43.

23. Пак там, стр. 52: Основната и най-необходима функция на [Върховния] съд е била валидирането, а не обезсилването. Това, от което едно правителство с ограничени правомощия се нуждае, в началото и завинаги, е някакво средство да удовлетвори хората, че е предприело всички човешки възможни стъпки, за да остане в рамките на своите правомощия. Това е условието за неговата легитимност, а легитимността му в дългосрочен план е условието за неговия живот. И през цялата си история Съдът е действал като легитимация на правителството.

24. За Блек това "решение", макар и парадоксално, е безгрижно очевидно: крайната власт на държавата... трябва да спре там, където законът я спира. И кой ще постави границата и кой ще наложи спирането срещу най-могъщата сила? Самата държава, разбира се, чрез своите съдии и своите закони. Кой контролира умерения климат? Кой учи мъдрите? (Пак там, стр. 32-33) И: Когато въпросите засягат правителствена власт в суверенна нация, не

е възможно да се избере съдия, който е извън правителството. Всяко национално правителство, стига да е правителство, трябва да има последната дума за собствената си власт. (пак там, стр. 48-49)

, стр. 49.

26. Това приписване на чудотворното на управлението напомня на оправданието на Джеймс Бърнам за управление чрез мистицизъм и ирационалност: В древни времена, преди илюзиите на науката да са покварили традиционната мъдрост, основателите на градовете са били известни като богове или полубогове. ... Нито източникът, нито обосновката на правителството могат да бъдат поставени в напълно рационални термини... защо трябва да приемам наследствения или демократичния или друг принцип на легитимност? Защо един принцип трябва да оправдава управлението на този човек над мен?... Приемам принципа, добре... защото го правя, защото това е така и е било. Джеймс Бърнам, Конгресът и американската традиция (Чикаго: Regnery, 1959), стр. 3-8. Но какво ще стане, ако човек не приеме принципа? Какъв ще бъде "пътят" тогава?

27. Блек, Народът и съдът, стр. 64.

28. Пак там, стр. 65.

29. Джон С. Калхун, Изследване на правителството (Ню Йорк: Liberal Arts Press, 1953), стр. 25-27. Също вж. Мъри Н. Ротбард, "Консерватизъм и свобода: либертариански коментар", Модерна епоха (пролет, 1961): 219.

30. J. Алън Смит, Растежът и упадъкът на конституционното управление (Ню Йорк: Хенри Холт, 1930 г.), стр. 88. Смит добави: беше очевидно, че когато дадена разпоредба на Конституцията е предназначена да ограничи правомощията на правителствен орган, тя може да бъде ефективно анулирана, ако нейното тълкуване и прилагане бъде оставено на властите, тъй като е предназначено да ограничава. Ясно е, че здравият разум изисква никой правителствен орган да не може да определя собствените си правомощия. Ясно е, че здравият разум и „чудесата“ диктуват много различни възгледи за управлението (стр. 87).

31. Калхун, Изследване на правителството, стр. 20-21.

32. През последните години принципът на единодушието претърпя силно размито възраждане, особено в писанията на професор Джеймс Бюканън. Инжектирането на единомислие в настоящата ситуация обаче и прилагането му само към промени в статуквото, а не към съществуващите закони, може да доведе само до поредна трансформация на ограничаваща концепция в гумен печат за държавата. Ако принципът на единодушие трябва да се прилага само към промени в закони и укази, естеството на първоначалната „точка на произход“ тогава прави цялата разлика. Вж. Джеймс Бюканън и Гордън Тълк, The Calculus of Consent (Ann Arbor: University of Michigan Press, 1962), passim.

33. Вж. Хърбърт Спенсър, „Правото да игнорирате държавата“, в Социална статика (Ню Йорк: D. Appleton, 1890), стр. 229-39.

34. Де Жувенел, За властта, стр. 171.

Глава 05

От какво се страхува държавата?

Това, от което държавата се страхува най-вече, разбира се, е всяка основна заплаха за собствената ѝ власт и собственото ѝ съществуване. Смъртта на една държава може да настъпи по два основни начина: (а) чрез завладяване от друга държава или (б) чрез революционно сваляне от нейните собствени поданици - накратко, чрез война или революция. Войната и революцията, като две основни заплахи, неизменно предизвикват у държавните управници максимални усилия и максимална пропаганда сред народа. Както беше посочено по-горе, винаги трябва да се използва всеки начин за мобилизиране на хората да се застъпят за защита на държавата с вярата, че те защитават себе си. Погрешността на идеята става очевидна, когато наборната повинност се използва срещу тези, които отказват да се „защитят“ и следователно са принудени да се присъединят към държавния военен оркестър: няма нужда да добавям, че не им е разрешена никаква „защита“ срещу това действие на „техните“ собствена" държава.

По време на война държавната власт е изтласкана до предела си и под лозунгите за „отбрана“ и „извънредно положение“ тя може да наложи тирания на обществото, каквато би могла да получи открита съпротива в мирно време. По този начин войната предоставя много ползи на една държава и наистина всяка съвременна война е донесла на воюващите народи трайно наследство от увеличени държавни тежести върху обществото. Освен това войната предоставя на една държава примамливи възможности за завладяване на земни територии, върху които тя може да упражнява своя монопол над насилието. Рандолф Борн със сигурност беше прав, когато написа, че „войната е здравето на държавата“, но за всяка конкретна държава войната може да означава или здраве, или тежки наранявания.³⁵

Можем да проверим хипотезата, че държавата е до голяма степен заинтересована да защити себе си отколкото своите поданици, като се запитаме: коя категория престъпления държавата преследва и наказва най-интензивно – тези срещу частни граждани или тези срещу себе си? Най-тежките престъпления в лексикона на държавата почти неизменно не са нахлувания в частни лица или собственост, а опасности за нейното собствено удовлетворение, например държавна измяна, дезертиране на войник към врага, отказ да се регистрира за набор, подривна дейност и подривна конспирация, убийство на

владетели и такива икономически престъпления срещу държавата като фалшифициране на нейните пари или укриване на нейния данък върху доходите.

Или сравнете степента на усърдие, посветено на преследването на човека, който напада полицаи, с вниманието, което държавата обръща на нападенията над обикновен гражданин. И все пак, любопитно, откритият приоритет на държавата на нейната собствена защита срещу обществеността удря малко хора като несъвместим с нейния предполагаем *raison d'être*.³⁶

35. Видяхме, че е важно Държавата да е подкрепена от интелектуалците и това включва подкрепа срещу двете им остри заплахи. Така, относно ролята на американските интелектуалци във влизането на Америка в Първата световна война, вижте *Randolph Bourne, „The War and the Intellectuals,”* в *The History of a Literary Radical and Other Papers* (New York: SA Russell, 1956), pp. 205-22. Както заявява Борн, обичайното средство на интелектуалците за спечелване на подкрепа за действията на държавата е да канализират всяка дискусия в рамките на основната държавна политика и да обезсърчат всяка фундаментална или тотална критика на тази основна рамка.

36. Както го казва Менкен по своя неподражаем начин: Тази банда („експлоататорите, съставляващи правителството“) е почти имунизирана срещу наказание. Най-лошите му изнудвания, дори когато са основно за лична печалба, не носят определени санкции според нашите закони. От първите дни на републиката по-малко от няколко десетки нейни членове са били импийчмънтирани и само няколко неясни подчинени някога са били вкарвани в затвора. Броят на мъжете, които седят в Атланта и Ливънуърт за бунт срещу изнудването на правителството, винаги е десет пъти по-голям от броя на държавните служители, осъдени за потискане на данъкоплатците за собствена изгода. (Mencken, *A Mencken Chrestomathy*, стр. 147-48) За ярко и забавно описание на липсата на защита за индивида срещу посегателство върху неговата свобода от неговите „протектори“, вижте *HL Mencken, „The Nature of Liberty,”* в *Предразсъдъци: Избор* (Ню Йорк: Vintage Books, 1958), стр. 138-43.

Глава 06

Как държавите се отнасят една към друга?

Тъй като териториалната област на земята е разделена между различни държави, отношенията между държавите трябва да отнемат голяма част от времето и енергията на държавата. Естествената тенденция на държавата е да разшири властта си, а външно това разширяване се осъществява чрез завладяване на териториална област. Освен ако дадена територия не е бездържавна или ненаселена, всяко подобно разширяване включва присъщ конфликт на интереси между една група държавни управници и друга. Само един набор от владетели може да получи монопол на насилието върху дадена териториална област в даден момент: пълна власт над територия от държава X може да бъде получена само чрез изгонването на държава Y. Войната, макар и рискована, ще бъде вечна тенденция на държавите, тенденция прекъсвана от периоди на мир и от променящи се съюзи и коалиции между държавите.

Видяхме, че „вътрешният“ или „вътрешен“ опит за ограничаване на държавата през седемнадесети до деветнадесети век достига най-забележителната си форма в конституционализма. Неговия двойник като „външен“ или „външни работи“ беше развитието на „международното право“, особено такива форми като „законите на войната“ и „правата на неутралитета“.³⁷ Части от международното право първоначално бяха чисто частни, израствайки от нуждата на търговците навсякъде да защитават собствеността си и да решават спорове. Примери за това са законът на адмиралтейството и юридическият търговец. Но дори правителствените правила се появиха доброволно и не бяха наложени от международна свръхдържава. Целта на „законите на войната“ беше да ограничат междудържавното унищожение до самия държавен апарат, като по този начин предпазят невинната „цивилна“ общност от клането и опустошението на войната. Целта на развитието на правата на неутралитета беше да се запази частната гражданска международна търговия, дори с „вражески“ страни, от завземане от една от воюващите страни. Следователно първостепенната цел беше да се ограничи мащабът на всяка война и по-специално да се ограничи нейното разрушително въздействие върху гражданите на неутралните и дори на воюващите страни.

Юристът FJP Veale очарователно описва такава „цивилизована война“, тъй като тя процъфтява за кратко в Италия от петнадесети век:

...богатите бюргери и търговци на средновековна Италия са били твърде заети да правят пари и да се наслаждават на живота, за да поемат сами трудностите и опасностите на войните. Така че те възприеха практиката да наемат наемници, които да се бият вместо тях, и тъй като бяха пестеливи, делови хора, те уволниха наемниците си веднага след като техните услуги можеха да бъдат прекратени. Следователно войните са се водили от армии, наети за всяка кампания. . . . За първи път войникът се превърна в разумна и сравнително безвредна професия. Генералите от този период маневрират един срещу друг, често с ненадминато умение, но когато един спечели предимството, противникът му обикновено или отстъпва, или се предава. Беше признато правило, че град може да бъде плячкосан само ако окаже съпротива: имунитетът винаги може да бъде закупен чрез плащане на откуп. . . . Като естествено следствие нито един град не се съпротивляваше, тъй като беше очевидно, че едно правителство, което беше твърде слабо, за да защити гражданите си, бе загубило тяхната вярогност. Цивилните нямаха какво да се страхуват от опасностите на войната, които бяха грижа само на професионалните войници.³⁸

Почти абсолютното отделяне на частните граждани от войните на държавата в Европа през осемнадесети век е подчертано от Неф:

Дори пощенските комуникации не бяха успешни ограничени за дълго време по време на война. Писма, разпространявани без цензура, със свобода, която учудва съзнанието на двадесети век. . . . Поданиците на две враждуващи нации разговаряха помежду си, когато се срещаха, а когато не можеха да се срещнат, си кореспондираха не като врагове, а като приятели. Съвременната представа едва ли е съществувала, че . . . поданиците на всяка вражеска страна са частично отговорни за войнствените действия на своите владетели. Нито пък воюващите владетели са имали някакво твърдо желание да спрат комуникациите с поданиците на врага. Старите инквизиторски практики на шпионаж във връзка с религиозно поклонение и вяра изчезваха и дори не се предвиждаше сравнима инквизиция във връзка с политически или икономически комуникации. Първоначално паспортите бяха създадени, за да осигурят безопасно поведение по време на война. През по-голямата част от осемнадесети век на европейците рядко им хрумваше да се откажат пътуванията си в чужда страна, срещу която техните собствени воюваха.³⁹

И търговията все повече се признаваше като полезна и за двете страни; войните от осемнадесети век също така противодействат на значително количество „търговия с врага“.⁴⁰

Доколко държавите са надхвърлили правилата на цивилизованата война през този век, няма нужда да се обяснява тук. В съвременната епоха на тотална война, съчетана с технологията на пълното унищожение, самата идея войната да бъде ограничена до държавния апарат изглежда още по-странна и остаряла от оригиналната конституция на Съединените щати.

Когато държавите не са във война, често са необходими споразумения, за да се сведат до минимум търканията. Една доктрина, която получи любопитно широко признание, е предполагаемата „светост на спогодбите“. Тази концепция се третира като дубликат на „светостта на договора“. Но спогодбата и истинският договор нямат нищо общо. Договорът прехвърля по точен начин правото на собственост върху частна собственост. Тъй като едно правителство не „притежава“ в какъвто и да е правилен смисъл своята териториална област, всички споразумения, които то сключва, не предоставят права върху собственост.

Ако, например, г-н Джоунс продаде или даде земята си на г-н Смит, наследникът на Джоунс не може законно да се спусне върху наследника на Смит и да поиска земята като негова по право. Правото на собственост вече е прехвърлено. Договорът на стария Джоунс автоматично обвързва младия Джоунс, тъй като първият вече е прехвърлил собствеността; Следователно младият Джоунс няма иск за собственост. Младият Джоунс може да претендира само за това, което е наследил от стария Джоунс, а старият Джоунс може да завещае само имущество, което все още притежава.

Но ако на определена дата правителството на, да речем, на Руритания бъде принудено или дори подкупено от правителството на Валдавия да се откаже от част от своята територия, то е абсурдно да се твърди, че на правителствата или жителите на двете страни е забранено завинаги искане за повторно обединение на Руритания на основание светостта на договора. Нито хората, нито земята на северозападна Руритания са собственост на нито едно от двете правителства.

Като следствие, едно правителство със сигурност не може да обвърже, чрез мъртвата ръка на миналото, по-късно правителство чрез договор. Революционно правителство, което сваля краля на Руритания, по подобен начин едва ли би могло да бъде потърсено отговорност за действията или дълговете на краля, тъй като едно правителство не е, както е дете, истински „наследник“ на имуществото на своя предшественик.

37 .Това трябва да се разграничава от модерното международно право, с неговия акцент върху максимизирането на мащаба на войната чрез такива концепции като "колективна сигурност".

38. FJP Veale, Напредък към варварството (Appleton, Wis.: CC Nelson, 1953), р. 63. По подобен начин професор Неф пише за войната на Дон Карлос, водена в Италия между Франция, Испания и Сардиния срещу Австрия през осемнадесети век: при обсадата на Милано от съюзниците и няколко седмици по-късно при Парма. . . съперническите армии се срещнаха в ожесточена битка извън града. Нито на едно от двете места симпатиите на жителите не бяха сериозно трогнати от едната или другата страна. Единственият им страх е войските на двете армии да влязат през портите и да плякосват. Страхът се оказа безпочвен. В Парма гражданите се затичаха към градските стени, за да гледат битката в откритата местност отвъд. (John U. Nef, War and Human Progress [Кеймбридж, Масачузетс: Harvard University Press, 1950], стр. 158. Вж. също Hoffman Nickerson, Can We Limit War? [New York: Frederick A. Stoke, 1934])

39. Неф, Война и човешки прогрес, стр. 162.

40. Пак там, р. 161. Относно застъпничеството за търговия с врага от лидерите на Американската революция, вижте Джоузеф Дорфман, Икономическият ум в американската цивилизация (Ню Йорк: Viking Press, 1946), том. 1, стр. 210-11.

Глава 07

Историята като надпревара между държавната власт и социалната власт

Точно както двете основни и взаимно изключващи се взаимовръзки между хората са мирно сътрудничество или принудителна експлоатация, производство или хищничество, така и историята на човечеството, особено неговата икономическа история, може да се разглежда като състезание между тези два принципа. От една страна има творческа продуктивност, мирен обмен и сътрудничество; от друга, принудителен диктат и хищничество над тези социални отношения. Албърт Джей Нок щастливо нарече тези съревноваващи се сили: „социална власт“ и „държавна власт“.⁴¹

Социалната власт е властта на човека над природата, неговата съвместна трансформация на природните ресурси и вникване в законите на природата в полза на всички участващи индивиди. Социалната власт е властта над природата, жизнения стандарт, постигнат от хората във взаимен обмен. Държавната власт, както видяхме, е принудително и паразитно изземване на това производство - източване на плодовете на обществото в полза на непродуктивни (всъщност антипродуктивни) владетели. Докато социалната власт е над природата, държавната власт е власт над човека.

През историята производителните и творчески сили на човека са изработвали отново и отново нови начини за трансформиране на природата в полза на човека. Това са времена, когато социалната власт е изпреварила държавната и когато степента на държавно посегателство върху обществото значително е намалявала. Но винаги, след по-голямо или по-малко забавяне във времето, държавата се придвижва в тези нови области, за да осакати и конфискува социалната власт още веднъж.⁴²

Ако седемнадесети до деветнадесети век бяха в много страни на Запада времена на ускоряване на социалната власт и произтичащото от това увеличаване на свободата, мира и материалното благосъстояние, двадесети век е преди всичко епоха, в която държавната власт навакса - с последващо връщане към робство, война и разрушение.⁴³

През този век, човешката раса е изправена отново пред жестокото управление на Държавата - Държавата, въоръжена сега с плодовете на творческите сили на човека, конфискувани и извратени за собствените си цели. Последните няколко века бяха

времена, когато хората се опитваха да поставят конституционни и други ограничения на държавата, само за да установят, че тези ограничения, както и всички други опити, се провалиха. От всички многобройни форми, които правителствата са приемали през вековете, от всички концепции и институции, които са били изпробвани, нито една не е успяла да държи държавата под контрол. Проблемът на държавата очевидно е далеч от собствения си разпад. Може би трябва да се проучат нови пътища за изследване, ако някога се постигне успешно, окончателно решение на държавния въпрос.⁴⁴

41. Относно концепциите за държавна власт и социална власт, вижте Albert J. Nock, *Our Enemy the State* (Caldwell, Idaho: Caxton Printers, 1946). Вижте също Нок, *Мемоарите на един излишен човек* (Ню Йорк: Харпърс, 1943) и Франк Чодоров, *Възходът и падението на обществото* (Ню Йорк: Девин-Адър, 1959).

42. Сред потока от разширяване или свиване, държавата винаги се уверява, че завзема и запазва определени ключови "командни постове" на икономиката и обществото. Сред тези командни постове са монополът върху насилието, монополът върху крайната съдебна власт, каналите за комуникация и транспорт (пощи, пътища, реки, въздушни пътища), напоителната вода в ориенталските деспотии и образованието - за формиране на мненията на своите бъдещи граждани. В съвременната икономика парите са критичният команден пост.

43. Този паразитен процес на „наваксване“ беше почти открито провъзгласен от Карл Маркс, който призна, че социализмът трябва да бъде установен чрез изземване на капитала, натрупан преди това при капитализма.

44. Разбира се, една задължителна съставка на такова решение трябва да бъде разпадането на съюза между интелектуалец и държава чрез създаването на центрове за интелектуално изследване и образование, които ще бъдат независими от държавната власт. Кристофър Доусън отбелязва, че големите интелектуални движения на Ренесанса и Просвещението са постигнати чрез работа извън, а понякога и срещу, утвърдените университети. Тези академии на новите идеи са създадени от независими покровители. Вижте Кристофър Доусън, *Кризата на западното образование* (Ню Йорк: Шид и Уорд, 1961 г.).

